

Προς την Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης

Θέμα: Υπόμνημα για την «ΜΠΕ οριοθέτησης και διευθέτησης του Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας

Η ΜΠΕ δια του προτεινόμενου εγκιβωτισμού δεν επιλύει κανένα από τα προβλήματα που προκαλούν και θα συνεχίσουν να προκαλούν πλημμυρικά φαινόμενα.

Οι βασικές αιτίες επιβάρυνσης του Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας και έκθεσης της Ραφήνας σε πλημμυρικό κίνδυνο είναι :

- α/ η δραματική μείωση των δασικών εκτάσεων της Πεντέλης από τις πυρκαγιές
- β/ η αυθαίρετη και «νόμιμη» στένωση της κοίτης από ιδιώτες και δημόσιο,
- γ/ τεχνικά έργα που μετάφεραν τα προβλήματα από τον Κηφισό στη Ραφήνα μέσω της εκτροπής του Ποδονίφτη προς το Μεγάλο Ρέμα.

Η τραγωδία της Μάνδρας απέδειξε ότι οι βίαιες παρεμβάσεις στη φύση και στα ρέματα δημιουργούν και δε λύνουν πλημμυρικά προβλήματα. Η τιμεντοποίηση/σαρζανετοποίηση που επιχειρείται σήμερα μέσω της «ΜΠΕ Οριοθέτησης και Διευθέτησης του Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας» με πρόταση εγκιβωτισμού του Μεγάλου Ρέματος, καταστρέφουν ολοκληρωτικά το οικοσύστημα του ρέματος και τη βασική προστασία που θα μπορούσε να προσφέρει:

A. Αυξάνει τον πλημμυρικό κίνδυνο γιατί:

- 1/** αυξάνει την παροχή και οδηγεί στην ταχύτερη μεταφορά νερού και φερτών στα κατάντη
- 2/** η Α φάση του έργου, όπως παραδέχεται η ΜΠΕ, «δεν ολοκληρώνει την αντιπλημμυρική προστασία» ενώ η Β φάση (το φράγμα στην πεδιάδα των Σπάτων) δεν είναι δεσμευτική αφού «θα εξεταστεί από μηδενική βάση» και «ανάλογα με την οικονομική συγκυρία» και σίγουρα δε θα υλοποιηθεί μέσα στην πρώτη 10ετία
- 3/** δεν επαναφέρει την εκβολή στο φυσικό της δέλτα με αποτέλεσμα τμήμα του Πάρκου Καραμανλή (νότια της εκβολής) και τμήμα του parking του Οργανισμού Λιμένος Ραφήνας (βόρεια της εκβολής) να λειτουργούν ως τάπα στην απρόσκοπτη ροή του νερού προς τη θάλασσα
- 4/** δεδομένου ότι η ΜΠΕ προτείνει οριοθέτηση όχι βάσει μελέτης πλημμυρικού κύματος αλλά βάσει «υφιστάμενων κτισμάτων και κατασκευών» (τα οποία εκτός εξαιρέσεων δεν απαλλοτριώνονται) σε περίπτωση αστοχίας του έργου η Μάνδρα θα χωριά μπροστά σε αυτό που θα συμβεί στην πόλη μας.

B. Διαπράττει ένα οικολογικό έγκλημα, όχι μόνο εις βάρος του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και της ποιότητας ζωής των πολιτών, με μη αναστρέψιμες στις περισσότερες περιπτώσεις επιπτώσεις στην χλωρίδα και πανίδα του ρέματος και κατά συνέπεια στο κλίμα, την ατμόσφαιρα, τον υπόγειο υδροφόρα και τη θάλασσα. Και όλα αυτά σε ένα ρέμα επίσημα χαρακτηρισμένο ως «Ιδιαίτερου Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος» (ΥΑ 9173/1642/1993), χαρακτηρισμός που αναφέρεται σε ολόκληρη την υδρολογική λεκάνη και όχι σε τμήματα του ρέματος όπως αναφέρει η ΜΠΕ και με εκβολή χαρακτηρισμένη ως «Υγρότοπο Α προτεραιότητας» (βάση του Νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας/Αττικής 2021). Ακόμη κι αν δημιουργηθούν οι τεχνητοί κήποι και χώροι αναψυχής που προβλέπονται, θα καταλαμβάνουν μήκος μόνο 1800m σε σύνολο περίπου 30km που θα αποψιλωθούν και δε θα μπορέσουν σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσουν το χαμένο για πάντα οικοσύστημα.

Αντίθετα, αν συνεργαστούμε με τη φύση και δεν την καταστρέψουμε μπορούμε με ένα πλέγμα παρεμβάσεων να ενισχύσουμε αποτελεσματικά την αντιπλημμυρική προστασία. Αν εγκαταλείψουμε τις απαρχαιωμένες μεθόδους διαχείρισης των ρεμάτων και υιοθετήσουμε σύγχρονες μεθόδους μη

εργολαβικής λογικής που προσεγγίζουν την αντιπλημμυρική προστασία με ολιστικό τρόπο σε ολόκληρη τη λεκάνη απορροής, μπορούμε να σώσουμε τη φύση και τους ανθρώπους ταυτόχρονα.

Παραθέτουμε ενδεικτικές προτάσεις που στηρίζονται στην διεπιστημονική τεχνογνωσία που έχει αναπτυχθεί επί του θέματος:

1/ Έργα ορεινής υδρονομίας ώστε να συγκρατηθούν τα όμβρια ύδατα ήδη από τα ανάντη του ρέματος. Κατασκευή χωμάτων αναβαθμών και τόπων συγκράτησης του νερού με τα υπάρχοντα φυσικά υλικά ώστε να αναπτυχθούν λεκάνες εκτόνωσης της κινητικής ενέργειας του νερού και συγκράτησης ικανών ποσοτήτων του, που θα τροφοδοτούν με τη σειρά τους τον υδροφορέα μέσω της χωμάτινης, φυσικής και υδατοπερατής κοίτης.

2/ Διάνοιξη και διαμόρφωση φυσικής χωμάτινης διατομής σε όλο το μήκος του ρέματος με στόχο την αποκάλυψη και ανάδειξη του φυσικού ρέματος (daylighting). Ανάκτηση του δέλτα της εκβολής με άμεση απομάκρυνση του τμήματος του πάρκινγκ του ΟΛΡ που μπαίνει κυριολεκτικά σφήνα μέσα στην εκβολή.

3/ Σταθεροποίηση των πρανών με φυτεύσεις και υδροσπορά από αγρωστώδη, πώδη και θαμνώδη είδη σε συνδυασμό με γεωπλέγματα και εγκατάσταση χλοοτάπητα πρανών με υδροσπορά. Οι εργασίες αυτές πραγματοποιούνται με βάση βιο-μηχανολογικές επεμβάσεις (bioengineering).

4/ Προτεραιότητα χωμάτινου φράγματος ανάσχεσης με επακόλουθη δημιουργία λίμνης κατάκλισης στα ανάντη.

5/ Απαλλοτριώσεις οικοπέδων, κτισμάτων και εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός των φυσικών οριογραμμών (βάσει πλημμυρικού κύματος κι όχι υφιστάμενων κτισμάτων) του ρέματος, με αποζημίωση των δικαιούχων

6/ Εκτεταμένες αναδασώσεις εντός της ευρύτερης λεκάνης με βαθύριζα προστατευτικά από τη διάβρωση είδη.

7/ Υδατοπερατές ασφαλτοστρώσεις στους δρόμους πέριξ του ρέματος και σε κάθε οδικό έργο που κατασκευάζεται ή επισκευάζεται στο εξής.

Ο επίσημος οδηγός «**The SuDS Manual**” /2007 (**SuDS=Sustainable Drainage Systems**) που δημοσιεύτηκε από το διεθνώς αναγνωρισμένο Ινστιτούτο **CIRIA**, περιγράφει όλες τις εναλλακτικές μορφές αντιπλημμυρικής προστασίας, ενώ σε πολλά σημεία φαίνεται ξεκάθαρα ότι οι εναλλακτικές-πράσινες μορφές διαχείρισης των ρεμάτων παρέχουν υψηλότερο βαθμό αντιπλημμυρικής προστασίας έναντι των «γκρι υποδομών».

Παράλληλα, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος στο **EAA Report No 14/2017 (Green Infrastructure and Flood Management)** ενθαρρύνει έργα ανάκτησης της φυσικής μορφής ποταμών και ρεμάτων ως πιο αποτελεσματικά ως προς την αντιπλημμυρική προστασία και λιγότερο κοστοβόρα από τα έργα εργολαβικής αντίληψης.

Συνδυασμός των περισσότερων από τις παραπάνω μεθόδους απαιτούν λιγότερο από το 10-15% του προϋπολογισμού της Α Φάσης του έργου, ενώ έχουν πολλαπλά οφέλη για τους πολίτες και την πόλη μας : προστατεύουν τους ανθρώπους από τις πλημμύρες, αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής, ομορφαίνουν την πόλη, ανακουφίζουν το περιβάλλον, λειτουργούν εκπαιδευτικά, προσελκύουν επισκέπτες, κλπ. Υπολογίζοντας επιπλέον και το κόστος των εκτεταμένων απαλλοτριώσεων γύρω από τη γραμμή οριοθέτησης, το συνολικό κόστος των παρεμβάσεων σε καμία περίπτωση δε φτάνει τον προϋπολογισμό ούτε της Α φάσης του έργου.

Με πρόσφατη την τραγωδία της Μάνδρας, μια πιθανή αδειοδότηση από την Υπηρεσία σας θα επιτρέψει να πραγματοποιηθεί ένα έργο με ανυπολόγιστες αρνητικές συνέπειες εις βάρος του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της δημόσιας περιουσίας. Συνεπώς, προτείνουμε την **απόρριψη** της «ΜΠΕ Οριοθέτησης και Διευθέτησης του Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας» την εκ νέου ανάθεσή της με σύγχρονες προδιαγραφές πράσινης διαχείρισης.

Θα είμαστε στη διάθεσή σας μέσω του επιστημονικού δυναμικού που διαθέτουμε για οποιαδήποτε συνεισφορά προς αυτή την κατεύθυνση.

Υπογράφουν οι παρακάτω περιβαλλοντικοί και τοπικοί φορείς- κινήσεις πολιτών:

ANIMA Σύλλογος Προστασίας και Περιθαλψης Αγριας Ζωής

Μαρία Γανωτή 6972664675 maria.ganoti@gmail.com

Δασαμάρι SOS

Γιώργος Σταυρινός 6974120585 dasamari.sos@gmail.com

Δίκτυο Πολιτών για τη διάσωση του ρέματος της Πικροδάφνης

Ροδούλα Κωνσταντινίδου 6974702240 remapikrodafnis.SOS@gmail.com

Ελληνικό Δίκτυο ΦΙΛΟΙ της ΦΥΣΗΣ/ Naturefriends Greece

Κώστας Φωτεινάκης 215 5257408 naturefriendsgreece@gmail.com

Κίνηση για την Προστασία και Ανάδειξη του Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας

Εμμανουέλα Τερζοπούλου 6940276565 megalorema@gmail.com

Κι.Π.Η.-Κίνηση Πολιτών Ηλιούπολης

Ευαγγελία Δημητρίου kin.pol.il@gmail.com

ΟΙΚΟΛΟΓΕΙΝ

Γιάννης Σχίζας 6944805739 schizas1@otenet.gr

Οικολογικός Πολιτιστικός Σύλλογος Χαϊδαρίου ΟΙΚΟ.ΠΟΛΙ.Σ

Σοφία Δημητρίου Ψαρρού 6909283795 sofiadimitriou@gmail.com

Ποδονίφτης SOS

Νατάσα Παπαδέδε 6974710978 natassa_papadede@yahoo.gr

Ποδονίφτης, ρε(ύ)μα κριτικής των καιρών και δράσης

Πρόδρομος Αβακουμίδης 6978288501

ΡΟΗ-Πολίτες Υπέρ των Ρεμάτων

Φίλιππος Δραγούμης 6977231983 philip.dragoumis@gmail.com , info@remata.gr

Δημήτρης Θεοδοσόπουλος 6945893245 theodossopoulos@yahoo.com , info@remata.gr

Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος και Ρεματιάς Πεντέλης-Χαλανδρίου

Κέλλυ Δάνου 6979620099 kellydanou1@gmail.com , sosrematia@gmail.com

Σίμος Σχολειό-Πικέρμι

Νίκος Σίμος 6942496415 simos.nikos@gmail.com

Green It Up Again

Μαρία Πετρόγλου greenitover@gmail.com

